



Raport de activitate pentru anul 2025

Anul 2025 a fost un an plin de provocări și realizări în viața Teatrului pentru copii și tineret Ariel. Schimbarea (forțată) a managerului nu a afectat în mod detrimental performanța teatrului, datorită în mare parte a echipei administrative și de execuție, care a avut suficientă experiență de a ajuta managerul, care a fost, și este și în prezent actor al teatrului, în a-și însuma noul rol de conducere. Acesta a fost o perioadă de tranziție între tradiție și modernizare, cu deschidere spre tendințe noi, ținând cont de istoria bogată a celor 75 de ani trecuți de la fondarea Teatrului Ariel.

Și în 2025, datorită planificării meticuloase, respectiv flexibilității colegilor, teatrul a reușit să-și îndeplinească toate obiectivele propuse, ba chiar să depășească numărul de premiere preconizate în programul minimal asumat. Proiectele inițiate în 2024, precum serile de povești și decorarea spațiilor publice a clădirii, realizarea unor ateliere de creație pentru copii și programul de povești în luna decembrie, a continuat și pe parcursul anului 2025. Astfel teatrul a reușit să lanseze o mulțime de evenimente, spectacole, a întâmpinat copii, pedagogi și părinți zâmbitori, care s-au reîntors la programele culturale oferite de către cele două secții.

În afară de proiectele proprii și parteneriatele cu celelalte instituții și entități culturale din regiune, sălile de spectacole au găzduit numeroase proiecte și spectacole invitate și din străinătate. Proiectul cultural European câștigat în parteneriat cu 3 alte țări și-a dat rodul în acest an, teatrul realizând 3 spectacole diferite de tip-lectură, cu echipă multietnică din Italia, Serbia, Franța, menite să ridice nivelul de conștientizare asupra problemelor sociale cu care ne înfruntăm în vremurile noastre.

Teatrul a sărbătorit și cel de al 100-lea an de la nașterea fondatorului și persoana cu rolul cel mai hotărâtor asupra istoriei Teatrului pentru copii și tineret Ariel: regizorul, directorul, actorul, șeful de secție Antal Pál, cel care timp de 50 de ani a făcut parte din viața teatrului și al culturii târgumureșene.

Teatrul "Ariel" s-a străduit, și a reușit să rămână fidel istoriei, reputației și profesionalismului său și în anul 2025, și, ca întotdeauna, va încerca să se auto-depășească în anii ce urmează.

A.1. Instituții, organizații, grupuri informale (analiza factorilor interesați) care se adresează aceleiași comunități

Târgu Mureș este municipiul de reședință al județului Mureș, și centrul economico-cultural al regiunii. Menționat prima dată în scris în anul 1230 de către iezuitul Szentivány Márton din Nagyszombat, orașul a primit rangul de oraș regal liber (în maghiară *szabad királyi város*, iar în latină *libera regiae civitas*) în anul 1616, primind numele actual: Marosvásárhely. Municipiul a avut întotdeauna un rol important în viața culturală a regiunii, în istorie fiind chiar centrul cultural al Ținutului Secuiesc. În plan educațional, Târgu Mureșul are o istorie lungă: în anul 1557 a fost menționată existența unei biblioteci, pe lângă un așezământ instructiv-educativ numit *Schola Particula* în incinta Bisericii Reformate din Cetate, prima școală de acest fel de pe teritoriul României actuale. Guvernatorul Sámuel Teleki, fost cancelar la Viena, a dezvoltat această bibliotecă, acumulând nenumărate cărți, și a deschis Biblioteca Teleki (vestită prin toată țara) pentru publicul larg în anul 1802, și funcționează ca atare și în zilele de azi.

În perioada dualismului, edilul György Bernády a construit din fonduri proprii și fonduri primite de la Budapesta mai multe clădiri de educație și cultură în care funcționează instituții prestigioase, precum Colegiul Unirea, Școala Gimnazială „Europa”, Colegiul Al. Papiu Ilarian, Liceul Vocațional de Artă, Liceul Teoretic Bolyai Farkas, Universitatea de Medicină și Farmacie și Universitatea Petru Maior, Filarmonica de Stat Târgu Mureș.

Orașul găzduiește mai multe instituții culturale publice importante: Teatrul Național Târgu Mureș, Filarmonica de Stat, Ansamblul Artistic Mureșul, și nu în ultimul rând Teatrul pentru Copii și Tineret Ariel, care a împlinit în 2024 75 de ani. Pe lângă aceste teatre de interes public există și teatre private, printre care putem să enumerăm Teatrul Scena, Teatrul 3G, Teatrul 74, Yorick Stúdió, și atelierele de creație ale Universității de Arte Târgu Mureș: Teatrul Studio și Teatrul Studio 2.1.

Conform ultimului recensământ, efectuat în 2021, populația municipiului Târgu Mureș se ridică la 116.033 de locuitori, iar populația județului este în jur de 581 de mii de locuitori. Dacă ne uităm mai atent la datele menționate anterior, putem reflecta asupra faptului că, la un număr relativ mic de locuitori, se găsesc multe instituții culturale publice și private, menite să satisfacă nevoile culturale și de divertisment, iar astfel teatrele de profil dramatic sunt într-o concurență constantă

(benefică) pentru a atrage cât mai mulți oameni la spectacolele lor. În acest sens, Teatrul pentru Copii și Tineret Ariel are concurență mai redusă (deși în zonă își desfășoare activitatea mai multe trupe private, care realizează spectacole de o anvergură redusă, menite să fie prezentate în grădinițe și școli), fără însă ca acest fapt să-și pună amprenta pe calitatea artistică reprezentată de către ambele trupe al Teatrului Ariel.

Înființat în 1949, ca "teatru de păpuși" (sub numele de "Vörös Fecske", adică "Rândunica Roșie"), într-un imobil de pe strada Poștei nr.2 din Târgu-Mureș, teatrul a fost și este unul din cele trei teatre de păpuși din România cu secții bilingve (română și maghiară) și unul dintre cele mai mari din țară: 24 de actori (câte 12 la fiecare secție), cărora li se adaugă tehnicieni și personal administrativ. Repertoriul a cuprins practic toate valorile literaturii române și maghiare clasice și contemporane, de la Ion Creangă la Sándor Petőfi, alături de Vasile Alecsandri, Petre Ispirescu, Gellu Naum, Alecu Popovici, Valentin Silvestru, până la Mihai Sin, Mihály Vörösmarty, János Arany, József Éltető, Sándor Fodor, György Méhes, etc.

Participările la festivaluri naționale și internaționale, turneele în țară și străinătate, în Europa și în alte părți ale lumii (Pakistan, Iordania, India, alături de Ungaria, Bulgaria, Franța, Italia, Polonia, Rusia etc.) au fost întotdeauna încununate de succes și de numeroase premii de regie și interpretare.

Secția română a teatrului a luat ființă în anul 1963. Primele spectacole au fost regizate de Antal Pál, unul dintre întemeietorii Teatrului de păpuși din Târgu-Mureș. Au regizat apoi, la secția română: Mihai Raicu (1963 - Capra cu trei iezi, 1964 - Katia și crocodilul, Prietenii Mihaelei); Claudiu Cristescu (1966 - Cenușăreasa), reputatul și regretatul Harag György, în 1967 (Patru pagini din istoria râsului de Valentin Silvestru.)

Teatrul de păpuși, fiind unul dintre cele trei teatre maghiare principale de tineret fondate după al II-lea Război Mondial (celelalte două fiind teatrele din Oradea și Cluj Napoca) a avut sarcina de a satisface nevoile culturale ale copiilor minoritari din județele Harghita și Covasna. Astfel, teatrul a planificat un număr ridicat de turnee și în celelalte regiuni ale Transilvaniei, iar secția română, după nașterea sa, a contribuit de asemenea la deservirea spectatorilor români în întreg peisajul transilvănean. Aceste turnee, care au crescut numărul spectatorilor în afara sediului,

au avut un impact financiar și cultural foarte benefic pentru instituție, respectiv pentru publicul său.

În 1991, teatrul s-a adaptat noilor vremuri și a căpătat numele său actual "Teatrul pentru Copii și Tineret Ariel", iar în 2012, s-a mutat în fostul Palat Cultural Evreiesc, care a fost construit în 1927 și până în 1945 a găzduit toate trupele de teatru ambulante care traversau orașul. Restaurarea clădirii primului teatru propriu-zis din oraș s-a finalizat în 2012, reintrând astfel în circuitul cultural târgumureșean în timp ce își păstrează aspectul de monument istoric. De-a lungul anilor, Teatrul "Ariel" a format parteneriate cu o varietate de entități pe plan local, realizând proiecte împreună cu instituțiile culturale publice din oraș, dar și cu școli, asociații și organizații de diferite profile (dans, teatru studentesc, muzică). Aceste proiecte, pe lângă realizarea programului minimal, sunt de o importanță mare în vederea asigurării unui program cultural diversificat pentru publicul târgumureșean (fie vorba de rezidenți, turiști, sau studenți).

A.2. Analiza SWOT (analiza mediului intern și extern, puncte tari, puncte slabe, oportunități, amenințări);

Puncte tari	Puncte slabe
• tradiție istorică lungă în domeniul creației de spectacole de copii și tineret • relații foarte bune cu teatre de profil similar pe plan national și international • apreciere la nivel regional (în mare parte a Transilvaniei) ca un factor important în promovarea valorilor culturale române și maghiare • sediu modern, cu o clădire de tip monument istoric recent renovat, bine dotată pentru realizarea obiectivelor sale • participare la parteneriate multiple cu alte instituții de cultură • costul biletelor la spectacolele proprii și invitate accesibil pentru fiecare	• lipsa unui expert în proiecte și fonduri nerambursabile reduce abilitatea de a atrage venituri extra-bugetare pentru un program mai amplu • programele teatrului nu sunt mediatizate în mod adecvat, mulți dintre localnici nu cunosc activitățile teatrului în afara programului minimal • personal tehnic insuficient, lipsa a 2 posturi de impresari / referenți artistici • după pandemie, raza de acoperire al teatrului a suferit din cauza restricțiilor și creșterea

grup țintă - familiaritatea publicului privind practica îndelungată a evenimentelor specifice pentru publicul tânăr (copii și adolescenți) - dispune de două secții (română și maghiară), menite să satisfacă cerințele spectatorilor de ambele etnii - localizare centrală benefică, fiind ușor accesibil pentru public	costurilor de cazare și transport
Oportunități	Amenințări
- formarea parteneriatelor mai strânse cu celelalte instituții publice de cultură din oraș prin proiecte comune - extinderea rețelei de colaborare cu teatrele de profil din țară și din străinătate - crearea unei platforme virtuale dezvoltate pe sistemele android și iOS pentru vizibilitatea sporită a instituției - schimburi de experiență pentru personalul artistic prin participarea la festivaluri naționale și internaționale	- orientarea publicului spre alte forme de divertisment - apariția altor teatre și secții de artă de animație în celelalte orașe din Transilvania - scăderea interesului public pentru evenimente culturale și de divertisment - restricțiile bugetare impuse prin hotărâri de guvern, generate de situația economică națională și globală

A.3.Evoluția imaginii existente și măsuri luate de îmbunătățire;

a) Repertoriu de spectacole pentru copii la secțiile română și maghiară

- Premiere - 2 premiere anual pentru fiecare dintre secțiile română și maghiară;
- Refaceri - 2 refaceri anual pentru fiecare dintre secții;
- Reluări - cel puțin câte 2 pe fiecare secție anual.

b) Proiecte în parteneriat

- Asociația Artecotur - realizare proiecte culturale;

- Incubator13 R.R.R.
- Asociația ANIMACT
- Festivalul Street Music
- Festival Zilele Culturii Secuiești
- Festival KULTfeszt
- Festivalul Meșteșugilor tradiționale
- Playground - proiect multianual de promovare a dramaturgiei în parteneriat cu Italia, Franța și Serbia, cu finanțare europeană

c) Proiecte de interval pentru copii la secțiile română și maghiară

- Teatru comunitar - (pentru copiii cu nevoi speciale) - ateliere de lucru creative folosind elemente specifice teatrului în recuperarea și formarea personalității acestui segment de copii.
- Sondarea opiniei copiilor cu privire la spectacolele prezentate, studiu cu privire la zona de preferințe și nivelul de adresabilitate pentru alcătuirea repertoriilor de spectacole viitoare.
- Drama în educație - cu spectacole în limba maghiară pe teme de actualitate pentru adolescenți și cu spectacole lectură în limba română de prezentare a temelor din programa școlară într-o formă interactivă.
- Azi e încă bine - proiect privind vulnerabilitatea adolescenților - Asociația Incubator13.
- Spectacole pentru copii, susținute în deplasare, pentru copiii din medii defavorizate, în colaborare cu Consiliul Județean Mureș.
- Să ne bucurăm de Moș Crăciun - spectacole tematice de sezon pentru copiii români și maghiari organizate cu participarea lui Moș Crăciun și realizare în colaborare cu Consiliul Județean Mureș.

d) Colaboratori:

- Centrul Județean pentru Cultură Tradițională și Educație Artistică Mureș - evenimente ocazionate de activități specifice;
- Inspectoratul Școlar Județean Mureș
- Liceul vocațional de arte Târgu Mureș - spectacole și evenimente specifice;

- Muzeul Județean Mureș - Noaptea muzeelor
- Grădina ZOO Târgu Mureș - Sărbătoare de Moș Nicolae, Dreamnight at the Zoo
- Colaborare cu Rotary Club Târgu Mureș, Rotary Club Târgu Mureș Maris, Rotary E-club Renașterea, Rotaract Club Târgu Mureș și Grădina Zoologică Târgu Mureș pentru proiectul "Un zâmbet, o păpușă, o șansă, într-o duminică fermecată".

e) Participări la festivaluri de gen din țară și străinătate:

Pecs (Ungaria) - Festivalul de teatru;

Eger (Ungaria) - Festival de aniversare

Cluj Napoca - Festival FITT

Oradea - FuxFeszt

f) Colaborarea cu Primăria Târgu - Mureș și cu alte primării de localități din județul Mureș și din afara județului în vederea participării la evenimente comunitare

Zilele târgumureșene

Ziua Copilului

Festivalul Street Music

Festivalul Magia Florilor

KULT feszt

Zilele orașului Reghin

g) Studenții artiști la rampă - ateliere de creație - spectacole examen ale tinerilor creatori (actori, regizori, coregrafi) în fața publicului.

h) Ateliere scenice în formarea copiilor de 0-3 ani - Întâlniri duminicale cu copii de 0-3 ani - realizarea de spectacole, lecturarea de către actori a unor povești în cadrul Librăriei de carte vie din incinta Teatrului, realizarea unor ateliere creative de pictură finalizate cu expoziții cu lucrări ale copiilor de 0-3 ani.

A.4. Măsurile luate pentru cunoașterea categoriei de beneficiari;

Conducerea teatrului a făcut un sondaj de opinie în cadrul publicului său, destinat pedagogilor și părinților, pentru a afla gradul de satisfacție față de programele și evenimentele culturale instituției noastre, cât și pentru a afla ce fel de

spectacole doresc să vadă în repertoriul ambelor secții. Deloc surprinzător a fost faptul, că majoritatea celor care au răspuns, au fost satisfăcuți de cea ce au primit de la Teatrul Ariel, obiecțiile cele mai dese au fost referitoare la limitarea de vârstă pentru copii la spectacolele jucate. Majoritatea publicului apreciază repertoriul bogat al teatrului, exprimând totodată dorința de a vedea mai multe spectacole care se bazează pe poveștile tradiționale și folclorice. Acest sondaj a mai confirmat și faptul că instituția are mare nevoie de o persoană desemnată în domeniul de publicitate și marketing, pentru o mai bună acoperire în rândul spectatorilor noștri.

Publicul constant al reprezentațiilor și evenimentelor teatrului este format din copii preșcolari și școlari, români și maghiari în principal (teatrul având cele două secții - română și maghiară), dar și rromi.

Copiii cu nevoi speciale sunt o categorie marginalizată de public spectator, dar ei reprezintă o constantă în modul prin care teatrul se raportează nevoilor lor, oferindu-le anual spectacole gratuite în regim special.

Tinerii români și maghiari sunt o altă componentă esențială a publicului nostru, ei beneficiind în egală măsură de proiecte artistice prin care își pot defini personalitatea, identitatea.

A.5. Grupurile - țintă ale activităților instituției

Teatrul pentru Copii și Tineret Ariel este o instituție publică de cultură care are ca scop principal promovarea formelor artistice de artă păpușerească (și nu numai) în rândul copiilor și tinerilor, precum formarea estetică și valorică ale acestora. Teatrul are spectacole pentru toate grupurile de vârstă cuprinse între 6 luni și 18 ani. Cele două secții (română și maghiară) deserveșc nu numai publicul municipiului Târgu Mureș, dar întreaga regiune transilvăneană.

Publicul țintă, pe termen lung și scurt deopotrivă, sunt copiii școlari și preșcolari din Târgu - Mureș, județul Mureș, județele limitrofe (Harghita, Covasna, Bistrița-Năsăud, Brașov), copiii care trăiesc în medii dezavantajate (respectiv în localități mici ale județului), copiii cu nevoi speciale etc., tineri de clasele gimnaziale 5-8, precum și liceeni și studenți.

Profilul spectatorilor noștri se diferențiază în primul rând prin vârsta lor în preșcolari, școlari, ciclul gimnazial și liceeni - studenți. Profilul real al lor de personalitate individuală și de grup este într-o dinamică de permanentă schimbare

funcție de mediul, contextul și condiționările social-economice care sunt manifeste la nivelul comunităților din mediul rural - mai puțin informat și mediul urban - mai informat, pretențios - pe termen lung, dar și copiii cu nevoi speciale - pe termen scurt.

În rândul spectatorilor teatrului putem identifica două categorii: beneficiarii direcți și beneficiarii indirecti ai actului de creație.

Beneficiarii direcți sunt copiii de 0-3 ani, preșcolarii, școlarii, preadolescenții și adolescenții care frecventează spectacolele Teatrului "Ariel", iar beneficiarii indirecti sunt însoțitorii lor - cadrele didactice îndrumătoare și părinții copiilor.

Pentru acoperirea nevoilor tuturor acestor categorii de public am implementat proiecte cum sunt:

- Spectacole gratuite - în cadrul Programului "Eu merg la teatru" - pentru copiii defavorizați din localitățile mici din județ.
- Sondarea opiniei copiilor cu privire la spectacolele prezentate, studiu cu privire la zona de preferințe și nivelul de adresabilitate pentru alcătuirea repertoriilor de spectacole viitoare.
- Ateliere scenice în formarea copiilor de 0-3 ani - Întâlniri duminicale cu copii de 0-3 ani - realizarea de spectacole, prezentarea de către actori a unor povești, realizarea unor ateliere creative de pictură finalizate cu expoziții cu lucrări ale copiilor de 0-3 ani.

A.6. Profilul beneficiarului actual

Principalii beneficiari ai instituției sunt copiii și tinerii cu vârste cuprinse între 0 și 18 ani din mediul urban și rural, ce provin din toate mediile sociale, inclusiv din cele defavorizate. În afară de aceștia, trebuie luați în considerare studenții Universității de Arte Târgu Mureș, căroră le este imperativă vizionarea spectacolelor teatrului în vederea dezvoltării profesionale. Astfel, studenții care urmează cursurile de specializare în domeniul artelor teatrale (actorie, arta actorului de animație, regie, scenografie, dramaturgie) reprezintă un public permanent al spectacolelor realizate de către Teatrul "Ariel". Beneficiarii indirecti pot fi părinții, bunicii sau membrii adulți din familie, precum și cadrele didactice din instituțiile școlare publice sau private, care, de cele mai multe ori, sunt factori decidenți în alegerea ofertei culturale pentru beneficiarii direcți.

În urma unor sondaje efectuate cu resurse proprii (în primul rând proiectele de personalizare a relației cu publicurile teatrului la ambele trupe, română și maghiară) am constatat nevoia familiarizării timpurii cu formele de expresie teatrală, spațiul ludic al dialogului dintre narator teatral și public, astfel încât am inclus programul de reprezentări teatrale pentru copiii de 0-4 ani, precum și seri de povești, uneori îmbinate cu ateliere de lucru creative cu grupe de copii cu vârste cuprinse între 6 - 12 ani, de limbă română și de limbă maghiară.

De asemenea, pentru grupa gimnazială (clasele 5-9) cu un profil distinct în rândul spectatorilor noștri am organizat o serie de întâlniri teatrale, spectacole și dialoguri tip dezbateri prin proiectele gândite și demarate la ambele trupe (română și maghiară) în colaborare cu Inspectoratul Școlar, și s-au jucat spectacole menite acestei vârste ("*János Vitéz*" și "*Atya, fiú...*"), precum și două premiere ale secției române: "*Mareșala*", în regia doamnei Alina Nelega, și "*Fantezii animate*", spectacol nonverbal în regia doamnei Oana Leahu.

B. Evoluția profesională a instituției și propuneri privind îmbunătățirea acesteia.

Proiectele, programele, atât cele artistice cât și cele administrative, cuprinse și aprobate în bugetul pe programe, au fost realizate la criteriile de performanță prognozate cu încadrarea în bugetul alocat.

Statistica numărului de spectacole, premiere, spectatori, parteneri și colaboratori a numărului de asociații și fundații colaboratoare în vederea realizării programelor pentru copii și tineri defavorizați sau cu nevoi speciale (parte importantă a societății noastre), arată gradul de responsabilizare și responsabilitate asumat de către Teatrul "Ariel" ca instituție publică de nivel județean, de eficiență în gestionarea bugetului alocat, a resurselor proprii umane (creative și de administrație) de eficiență în atragerea partenerilor în vederea accesării resurselor extrabugetare necesare realizării programelor proprii. Seriozitate, profesionalism, respect pentru publicul nostru sunt caracteristici care au impus imaginea Teatrului "Ariel" ca un teatru angajat în promovarea valorilor morale, spirituale proprii culturilor noastre (română și maghiară), deschis spre nou, în permanentă căutare a adecvării limbajelor teatrale publicurilor de astăzi.

Teatrul pentru Copii și Tineret "Ariel" din Tg-Mureș a câștigat în parteneriat cu Italia, Serbia, Franța un proiect cofinanțat de Programul Europa Creativă, având ca obiectiv crearea unui fond de piese de teatru pentru copii și tineret într-o rețea teatrală specifică multiculturală. Proiectul este multianual, câștigat pentru perioada 2023-2026 și presupune realizarea unor ateliere de dramaturgie și scriere dramatică pentru publicul preșcolar, școlar, tânăr, ateliere axate pe problematici sociale specifice categoriilor de vârstă și cultură (română, maghiară, italiană, sârbă, franceză). Așa cum a fost promis anul trecut, în anul 2025 s-au realizat trei spectacole de tip-lectură în sala studio, aceste spectacole fiind îmbinate cu workshopuri și dezbateri despre subiectele abordate în aceste spectacole. Astfel, Teatrul Ariel a găzduit artiști din Serbia, Italia și Franța cu care s-au făcut schimburi de experiențe profesionale, și au fost făurite noi parteneriate pentru viitor. Participarea la numeroase festivaluri din țară și din străinătate, care au fost însoțite adesea și de premii (multe dintre aceste festivaluri nu sunt considerate concursuri, astfel nici premii nu există) sunt argumente ale performanței ridicate a producțiilor teatrului și a calității profesionale a angajaților.

B.1. Adecvarea activității profesionale la politicile culturale la nivel național și la strategia culturală a autorității (Consiliul Județean);

Teatrul "Ariel", prin personalitatea sa artistică afirmată de-a lungul ultimilor ani a trezit interesul unor parteneri din Franța, Italia, Cehia, Ungaria, Serbia, Marea Britanie.

B.2. Orientarea activității profesionale către beneficiari;

Fiecare proiect, program, spectacol este corelat cu scopurile sale, relația personalizată cu publicul spectator, imaginea și promovarea teatrului, credibilitatea și predictibilitatea modul de realizare a răspunderilor asumate, promovarea noului sediu ca un spațiu de creație și dialog în care fiecare spectator în parte să se poată întâlni cu sine și cu semenii lui în Teatrul Lui.

B.3. Principalele direcții și analiza lor;

Din studiile și observațiile proprii nu s-au produs modificări semnificative, nevoia de teatru, de instrumentele sale specifice în abordarea formării personalității individuale și de grup constituind un factor important în depășirea de către copii și tineri a provocărilor sociale, adesea agresive și inhibitorii.

Teatrul, ca spațiu comunitar, dar și ca artă a prezentului are puterea de-a stimula creativitatea și sentimentul de apartenență la o cultură, o comunitate, lucru evident în felul în care Teatrul "Ariel" și-a conceput și derulat programele și proiectele culturale.

Perioada pandemiei, precum și perioada postpandemică au relevat nevoia și importanța teatrului de animație în viața copiilor.

C). Organizarea și funcționarea instituției și propuneri de reorganizare (după caz)

Conducerea curentă a Teatrului "Ariel", se asigură de către manager, numit de către Consiliul Județean Mureș în urma concursului organizat și desfășurat conform legii. Managerul este asistat în luarea deciziilor sale de un Consiliu de administrație și de către Consiliul Artistic, iar în cadrul ședințelor lunare de evaluare și organizare decizională a activității curente, precum și pentru planificarea și modul de realizare a programelor trimestriale/anuale are loc verificarea îndeplinirii criteriilor de performanță ale teatrului angajate prin contractul de management.

Regulamentul de organizare și funcționare al Teatrului Ariel este conceput după criterii flexibile, în funcție de nevoia permanentă de adaptare și adecvare a strategiei și politicii teatrale la nevoile comunității și a racordării la rețelele culturale europene.

Regulamentul de organizare internă este adaptat conform regulamentului-cadru de funcționare, iar organizarea și structura personalului, gradul de ocupare a posturilor sunt funcție a obiectului de activitate.

Strategia teatrului se materializează în urmărirea proiectelor și programelor culturale și administrative deja în curs de desfășurare, al căror **scop** este de adecvare a spectacolului la realitățile estetice și moral-sociale de azi și la politicile culturale naționale și europene.

Obiectivele acestor programe sunt:

Diversificarea ofertei culturale - realizată prin deschiderea spre proiecte și programe neconvenționale, care pun în valoare potențialul înnoitor al teatrului;

Cunoașterea și educarea nevoilor culturale ale comunității - prin informarea permanentă a personalului artistic, contactul cu artiști români și străini, adecvarea la

sensibilitatea și modelele culturale europene, promovarea excelenței experimentului și a inovației, dezvoltarea competențelor profesionale ale personalului propriu, aplicarea principiilor de eficiență, eficacitate economică în gestiunea mijloacelor financiare, resurselor umane și materiale

Educarea educatorilor - considerăm că scopul unei instituții publice de spectacol este de a educa gustul spectatorilor, cel puțin în aceeași măsură în care răspunde nevoilor culturale ale comunității. Misiunea teatrului este de a menține nivelul artistic al microclimatului social al comunității, și nu de a ceda deviațiilor de gust ale subculturii - tentații și tendințe care se manifestă inevitabil în evaluarea directă, de către educatori, a activității teatrului. Unul din obiectivele teatrului devine astfel, inevitabil, în segmentul de repertoriu pentru copii, **educarea educatorilor**.

Modalitățile de realizare a criteriilor de performanță conform strategiei de dezvoltare a Teatrului Ariel se implementează prin:

- punerea în valoare și gestiunea ofertei de bunuri și servicii culturale, prin itinerarea spectacolelor pentru copii și tineret, participarea la festivaluri în țară și străinătate, deschiderea spre jocul în spații neconvenționale;

- diversificarea ofertei culturale prin deschiderea față de colaborările regizorilor tineri, interdisciplinaritatea acțiunilor culturale prin implicarea în imediat și în realitatea cotidiană, racordarea la standardele și direcțiile de evoluție ale culturii europene și mondiale prin cultivarea contactelor și legăturilor cu partenerii internaționali și rețeaua de teatre europene;

- promovarea imaginii teatrului, prin menținerea și dezvoltarea compartimentului PR și întreținerea bunei informări a presei de specialitate și cotidiene.

1). Măsurile de organizare internă

În conformitate cu prevederile Ordinului Secretariatului General al Guvernului nr.600/2018 a continuat implementarea celor 16 standardele de control intern/managerial la entitățile publice cu privire la: revizuirea și actualizarea procedurilor formalizate pe activități; revizuirea și actualizarea Registrului riscurilor. A fost întocmit și înaintat Raportul anual asupra sistemului de control intern/managerial. A fost actualizat Regulamentul de Organizare și Funcționare-ul, organigrama și statul de funcții

2). Propuneri privind reglementări interne;

Adecvarea activității artistice și administrative la necesitățile perioadei și coordonarea și realizarea obiectivelor și criteriilor de performanță stabilite.

3). Sinteza activității organizatorice colegiale de conducere;

Aflat în subordinea și susținerea Consiliului Județean Mureș, Teatrul Ariel prezintă spectacole și proiecte cultural artistice pentru copii și tineret în Târgu - Mureș, județul Mureș, în județele Harghita și Covasna, precum și 2 turnee anual în județul Brașov, la Făgăraș, Rupea, asumându-și responsabilitatea culturală pe acest palier cultural.

Media de vârstă a personalului și experiența în domeniu la majoritatea dintre ei, relevă un grad de perfecționare profesională care generează performanță.

După fiecare premieră, festival, eveniment teatral, în organizare proprie sau în parteneriat, au loc evaluări calitative realizate de către conducerea teatrului, prin feed-back-ul din partea publicului spectator, presei scrise, mass-media, criticilor de teatru.

4). Dinamica și evoluția resurselor umane (fluctuații, evaluare, promovare, sancțiuni)

Teatrul "Ariel" se constituie ca forță uman - profesională, din două trupe (română și maghiară) un corp tehnic de scenă, personal calificat de producție decoruri, păpuși, costume și un personal administrativ. Schimbul de generații este în plină desfășurare, tinere talente fiind promovate în proiectele noastre alături de artiști maturi-valorosi pe lângă care pot să-și însușească valorile morale, tehnice și de creație necesare performanței și a unei atitudini de respect față de public. Un număr foarte restrâns supercalificat, dar adesea suprasolicitat, de colegi în compartimentele de scenă, producție (ateliere) și administrație asigură cu profesionalism forța nevăzută a teatrului.

Armonia, atitudinea creativă și de suport în relațiile interne este un element important în abordarea, realizarea în miza pe care fiecare dintre membrii și colaboratorii Teatrului "Ariel" o dovedesc în munca de fiecare zi.

Anual are loc evaluarea personalului în vederea asigurării promovării personalului în funcții, grade și trepte profesionale și avansarea în gradații, în condițiile legii, prin aplicarea criteriilor de evaluare a performanțelor individuale a

activității profesionale ale personalului în baza regulamentului privind evaluarea performanțelor profesionale individuale.

În acest an, s-a realizat o colaborare cu Universitatea de Arte Târgu Mureș, având ocazia de a oferi un loc de practică pentru studenții facultății de arte teatrale. Astfel 3 studenți ai secției maghiare au jucat în diverse spectacole ale secției maghiare, iar planul conducerii este ca acest parteneriat să continue și în viitor, extins și pe secția română.

Proiecte de formare profesională pentru personalul administrativ

✓ Webinar 2025 privind Strategia Națională Anticorupție - Harrison Consulting - octombrie-noiembrie - Orzan Ilona, Claudia Chibeleian, Daniel Szabo

5). Măsurile luate pentru gestionarea patrimoniului instituției;

Spațiile diversificate disponibile creează un mediu de lucru ofertant, dar și solicitant. S-au format oportunități pentru colaborarea cu asociații și fundații tematice, precum și cu grădinițe și școli.

Scena, sălile, spațiile de repetiții dotate la un nivel mulțumitor, necesită o supraveghere și gestionare permanentă pentru ca activitatea să nu suporte sincope.

Pentru o gestionare mai bună a fondurilor primite pentru utilități, conducerea teatrului s-a angajat să modernizeze sistemul de încălzire prin cumpărarea și instalarea a două pompe de căldură, care vor prelua sarcina aparaturii vechi, sistem VTS, a cărei fiabilități a scăzut de-a lungul timpului. În același timp s-au detectat și rezolvat parțial unele probleme de scurgere în incinta clădirilor de administrație și a sălii mari de spectacole.

D). Evoluția situației economice financiare în 2025;

Capitol de execuție bugetară	31 decembrie 2025
Venituri planificate	480.000
Total venituri realizate	390.036 + 108.037
Grad de îndeplinire a veniturilor proprii (după rectificarea bugetară)	81,25 %
Grad de autofinanțare	6,38 %

Total cheltuieli efectuate	7.851.102
Pondere cheltuieli de personal în total cheltuieli	88,07 %
Pondere cheltuieli materiale în total cheltuieli	9,96 %
Investiții / Proiect UE	1,96/21,56 %

E. Sinteza programelor și a planului de acțiune pentru îndeplinirea obligațiilor asumate prin proiectul de management:

E1. Viziune

Viziunea Teatrului pentru Copii și Tineret "Ariel" este de a deveni cel mai important teatru din regiune care poate să-și asume coagularea forțelor artistice pan-europene pentru impunerea artei spectacolului de animație și a teatrului contemporan ca factor major în formarea personalității copiilor și tinerilor și promovarea culturii autohtone de gen pe paleta multiculturală europeană. Această viziune a dominat conducerile anterioare pe aproape întreaga istorie a teatrului, și aspirația de a rămâne o instituție de renume va fi continuată și în viitor.

E2. Misiune

Misiunea managementului Teatrului "Ariel" exprimă scopurile și responsabilitățile sale esențiale, împreună cu ansamblul concepțiilor (orientări, perspective, atitudini, convingeri...) privind evoluția proceselor derulate în mediul său organizațional, distingându-se prin trei dimensiuni fundamentale:

- **În plan cultural** - aspirația către realizarea și difuzarea valorilor de ordin estetic, artistic, etic și spiritual;
- **În plan economic** - obținerea de venituri care să asigure resursele materiale și financiare necesare;
- **În plan social** - satisfacerea necesităților culturale ale comunității.

Valorile fundamentale asumate de Teatrul pentru Copii și Tineret "Ariel" Târgu Mureș sunt:

- Profesionalismul și exigența profesională;
- Creativitatea fertilă și spiritul inovator;
- Calitatea actului artistic;
- Cultivarea tradiției artelor și culturii;

- Integrarea în cultura națională, dar și deschiderea internațională;
- Promovarea diversității și libertății formelor de creație;
- Responsabilitatea civică și socială;
- Implicarea în problemele sociale a populației;
- Deschidere spre comunicare cu publicul.

În anul 2025, Teatrul "Ariel" și-a îndeplinit toate angajamentele asumate în programul minimal de proiecte și programe. Teatrul pentru Copii și Tineret "Ariel" raportează realizarea tuturor proiectelor artistice și administrative prevăzute și aprobate în programul activităților minime pe anul 2025. Festivalul Internațional menit să comemoreze împlinirea a 75 de ani de serviciu în folosul comunității târgumureșene și transilvănene a fost realizat în ciuda pierderii suferite de teatru. Numeroase trupe naționale și internaționale au jucat în sălile teatrului "Ariel" într-o perioadă de o săptămână, care s-a încheiat cu spectacolul teatrului "Tândărică" din București, intitulat "*Regele Moare*".

Printre proiectele realizate în 2025 se numără:

- Ateliere de lucru creative cu grupe de copii școlari grupă română și grupă maghiară, coordonate de actori ai celor două trupe cu prezentări bianuale.
- Drama în educație - spectacole de dezvoltare pentru elevi bazate pe scenarii care reflectă problematica sacro - spirituală a tinerilor, realizat în colaborare cu Liceul Bolyai Farkas, proiect al secției maghiare.
- Spectacole examen ale studenților de actorie, regie, scriere dramatică, teatrologie în colaborare cu Universitatea de Arte, secțiile română și maghiară.
- Prezențe ale Teatrului "Ariel" în spațiul comunitar cu spectacole ale secțiilor română și maghiară, în spații neconvenționale în colaborare cu Primăria din Județul Mureș.
- Prezențe la Festivalurile de gen din țară (Cluj, Oradea) și Ungaria (Pécs, Eger).

În 2025, în cadrul programului de bază de realizare și prezentare spectacole pentru copii (secția română și secția maghiară) am reușit să realizăm opt premiere (câte patru pe secție), respectiv o serie de reluări și refaceri de spectacole din palmaresul de spectacole ale Teatrului Ariel. Astfel am asigurat o ofertă bogată de spectacole și o ritmicitate a prezentării lor. Prin adecvarea modului de impresariere și

promovare a proiectelor noastre, am reușit atragerea unor noi categorii de public generând astfel oferta de spectacole pentru familie, în relație directă nu numai cu școlile și grădinițele, ci și cu părinții copiilor. În afară de programul minimal, Teatrul "Ariel" a realizat 3 spectacole lectură în cadrul proiectului European "Playground" și a continuat proiectul intitulat "Seri de povești", în cadrul căreia copii cuprinși între vârstele 3-12 au participat la un program interactiv împreună cu părinții lor.

Teatrul pentru Copii și Tineret "Ariel" raportează realizarea tuturor proiectelor artistice și administrative prevăzute și aprobate în programul activităților minimale pe anul 2025. Spectacolele au fost prezentate la ținuta artistică cu care Teatrul Ariel s-a impus ca un factor important și necesar de educație și cultură. Conform statisticilor, cele două secții împreună au reușit să atragă un număr de spectatori aproape record în ultimii ani (în ciuda faptului că numărul deplasărilor a fost foarte scăzut în acest an): 28.716. Numărul total al spectacolelor a ajuns la 305.

Proiectele realizate pe parcursul anului 2025, au avut ca parteneri și colaboratori instituții publice, asociații de părinți, asociații culturale și teatrale: Consiliul Județean Mureș; Universitatea de Arte; Primăria Tg-Mureș, dar și alte primării ale unor localități din județul Mureș; Biblioteca Județeană Mureș; Muzeul Județean Mureș; Inspectoratul Școlar Județean; Grădina zoologică Tg-Mureș; Televiziunea Română Națională; Erdely Televizio; Radio Tg-Mureș, Cluburile Rotary din Tg-Mureș, Cluburile Rotaract și Interact ș.a.m.d.

a) Colaborarea cu instituții, organizații, etc.;

1. Colaborarea cu Inspectoratele Școlare Mureș, Bistrița-Năsăud, Harghita, Covasna, Brașov.

- în vederea studiilor și sondajelor de opinie pentru adecvarea repertoriului de spectacole pentru copii la cerințele actuale;
- în vederea promovării spectacolelor și proiectelor teatrului la nivel județean și regional - turnee și deplasări cu prezentarea spectacolelor proprii ale secțiilor română și maghiară;
- în vederea formării unor tineri cu cultură literară de bază solidă, având o exprimare adecvată vârstei și un vocabular bogat.

2. Colaborarea cu alte centre sau instituții de cultură în vederea promovării spectacolelor teatrului și participarea la evenimente comunitare, culturale pentru copii.

3. Colaborări cu alte teatre de gen din țară și străinătate în cadrul proiectelor artistice

- Oradea - Festivalul FuxFeszt - participare cu trupa secției maghiare;
- Cluj - Festivalul FITT - participare cu trupa secției române;
- Eger (Ungaria) - Invitație la festivalul aniversar de împlinirea a 60 de ani de la înființare, participare cu trupa secției maghiare;
- Pecs, Ungaria - schimb de spectacole cu Teatrul Bobita - scopul perfecționarea mijloacelor dramatice;
- Békéscsaba - schimb de spectacole cu Teatrul Napsugár - scopul perfecționarea mijloacelor dramatice.

4. Spectacole în colaborare (pentru copii) la secțiile română și maghiară - colaborare cu Universitatea de Arte, respectiv cu clasele de licență și masterat, privind externalizarea practicii teatrale în teatrul profesionist.

5. Spectacole în colaborare cu asociații și fundații teatrale

- Centrul Județean pentru Cultură Tradițională și Educație Artistică Mureș - evenimente ocazionate de activități specifice;
- Liceul vocațional de arte Târgu Mureș - spectacole și evenimente specifice, dar și prezentări de ateliere creative muzicale;
- Asociația Animact
- Universitatea de Arte Târgu Mureș, spectacole lectură în cadrul Proiectului European multianual Fabula Mundi.
- Universitatea de Arte Târgu Mureș - spectacolul "Carpe diem" în regia lui Raul Conicica

6. Colaborarea cu Primăria Târgu - Mureș și cu alte primării de localități din județul Mureș și din afara județului în vederea participării la evenimente comunitare

- Zilele târgumureșene
- Sărbătoare de Moș Nicolae (Platoul Cornești - Grădina Zoo)
- Dreamnight at the Zoo, eveniment pentru copii cu handicap
- Street Music Festival
- Ziua Copilului.
- Festivalul Meșteșugurilor Tradiționale (colaborare cu Casa Tradițiilor Ardelenești)
- KULTfeszt

7. **Colaborarea cu Consiliul Județean Mureș** în organizarea evenimentelor legate de Zilele Culturale Secuiești și prezentarea unor spectacole pentru copii din medii defavorizate.

8. **Colaborarea cu organizația UNESCO** - în proiectul Patrimoniu Cultural Imaterial

9. **Proiecte în parteneriat**

- Fabula mundi - Playwriting Europe: Beyond Borders;
- Un zâmbet, o păpușă, o șansă într-o duminică fermecată - cu Grădina Zoologică, Rotary Club Târgu Mureș, Rotary Club Târgu Mureș Maris, Rotary E-club Renașterea, Rotaract Club Târgu Mureș;

- spectacole de educație artistică nonformală dedicată tinerilor între 12 - 16 ani, realizate pe baza textului;

- Uniunea de Creație interpretativă a muzicienilor din România - cursuri de educație muzicală și artistică nonformală dedicat tinerilor între 12 - 16 ani;

- Playground - New Stories of European Contemporary Drama.

10. **Studenții artiști la rampă** - ateliere de creație - spectacole examen ale tinerilor creatori (actori, regizori, coregrafi) în fața publicului.

11. **Ateliere scenice în formarea copiilor de 0-3 ani** - Întâlniri duminicale cu copii de 0-3 ani - realizarea de spectacole, lecturarea de către actori a unor povești în cadrul Librăriei de carte vie din incinta Teatrului, realizarea unor ateliere creative de pictură finalizate cu expoziții cu lucrări ale copiilor de 0-3 ani.

12. **Studiu sociologic și de marketing** - întâlnire între spectatori și formatori de opinie;

13. **Ateliere de muzică** - realizate de copii pentru copii.

F). Previzionarea evoluției economico - financiare cu o estimare a resurselor financiare (alocate, atrase) 2025-2026

În conformitate cu sumele defalcate și aprobate de către Consiliul Județean Mureș prin Programele de acțiuni minime anuale (în anexă).

Teatrul Ariel își redefinește în fiecare an titulatura de adevărată scenă pentru „cei mici și mari” construindu-și prin performanțele sale premisele unei noi etape de dezvoltare regională, în care valorile culturii proprii vor fi promovate într-o amplă rezonanță cu valorile culturilor europene.

M A N A G E R,

Szabó Dániel

Mareșala, scenariu Alina Nelega, regia Alina Nelega

Premiera 25 .01.2025

<https://www.zi-de-zi.ro/2025/01/20/premiera-spectacolului-maresala-la-teatrul-ariel-din-targu-mures/>

<https://www.radiomures.ro/stiri/premiera-la-teatrul-ariel-din-targu-mures.html>

Premieră la Teatrul "Ariel" din Târgu Mureș

Teatrul "Ariel" din Târgu Mureș prezintă sâmbătă, 25 ianuarie de la ora 18, premiera spectacolului "Mareșala" de Alina Nelega.

Spectacolul este un discurs despre condiția actorului, intersectat cu momente din viața și cariera primei dive a teatrului românesc, Marioara Voiculescu.

Supranumită "Mareșala", destinul ei construiește tabloul scenei românești a secolului trecut, dar continuă să rămână exemplar și astăzi.

În distribuție: Emilia Banciu, Alice Bratu, Andreea Ajtai, Claudiu Banciu, Claudiu Ardelean. Scenografia este realizată de Clara Ștefana Dumitrescu-Iftodi. Regia spectacolului este semnată de Alina Nelega.

Spectacolul se joacă în sala Studio a Teatrului Ariel pentru public 14+, anunță Teatrul "Ariel".

Autor: Diana Gherendi

<https://fb.watch/EExulxAc4E/>

Fantezii animate

Spectacol nonverbal, regia Oana Leahu

Premiera 12 .04.2025

<https://youtu.be/AZM-hq4tt1I>



Rókák és tyúkok az Ariel színpadán

- 2025-05-06
- [Nagy Székely Ildikó](#)

Rókamaffia és a zsarnoksággal szembeszálló, tiszta lelkű rókafi, egy reménytelenné váló szerelem és egy baromfiudvarnyi tyúk, amelyek közösségével az igazság lompos farkú harcosa akár szövetségre is léphet – kulcsszavakban talán így lehetne körvonalazni a marosvásárhelyi Ariel Ifjúsági és Gyermekszínház legújabb mesejátékának világát. Az előadásról az április 30-i premier előtt Halasi Dániel rendezővel, a debreceni Csokonai Nemzeti Színház művészeti vezetőjével és Fosztó András koreográfussal beszélgettünk.

– Mi volt előbb: a tyúk vagy a róka? Akarom mondani: a felkérés az Ariel színház részéről egy ilyen történet színpadra állítására vagy maga a történet?

Halasi Dániel: Egyértelműen a felkérés. Ez még Gabitól (sz. m. Gavril Cadariu, 2024. május 1-jén elhunyt bábszínház-igazgató) indult. Kilenc évvel ezelőtt már volt egy közös munkánk a marosvásárhelyi társulattal, a Tűzmadár, és azóta szinte évente, kétfévente beszéltünk vele arról, hogy de jó lenne, ha visszatérnénk valamilyen eredeti, könnyed mesejátékkal. A konkrét történeten viszont tavaly ilyenkor kezdtünk el gondolkozni.

– A mesejáték szövegét Szabó Attila írta. Vele hogyan alakult a közös munka?

H. D.: A rókalét és a gengszterség motívuma jó ideje foglalkoztatott, erre kellett felépíteni a cselekményt, illetve a szöveget. Volt korábban egy közös munkánk a zalaegerszegi Griff Bábszínházban, a Csoda és Kósza, amelynek szövegét Attila Czigány Zoltán regénye alapján írta bábszínpadra. Ennek a mesejátéknak is volt egy gengszterhangulata, és azóta is fel-felidézzük, mert nagyon jól sült el, nagyon szerettük. A rókavári gengszterekhez hasonlóan az az előadás is szkeccsekre épült, valamilyen módon ez motivált bennünket. Persze a Roald Dahl regénye alapján készült A fantasztikus Róka úr is bejött mint kiindulópont, de az egy nagyon szövevényes, burjánzó mese, rengeteg szereplővel. Miután eldöntöttük, hogy ez az új bábjáték egy teljesen új, saját alkotás legyen, tehát nem adaptáció, Attilával közösen elkezdtünk gondolkozni a történet vezetésén. Ekkor már a báb-, díszlet- és jelmeztervezők – Tóth Andrea, Tóth Eszter és Kiss Attila Etele – is bekapcsolódtak az alkotói folyamatba. Az pedig teljesen kézenfekvő volt, hogy Andrással együtt jövünk vissza Vásárhelyre.



– A Tűzmadár is a közös munkából született. Mikorra nyúlik vissza tulajdonképpen a kettőtök együttműködése?

H. D.: Éppen a tegnap próbáltuk ezt felidézni. Legelőször 2001-ben dolgoztunk együtt, akkor én még színészként szerepeltem egy előadásban, aminek András volt a koreográfusa. Ezután egy hosszú szünet következett, majd 2014-ben újra lett egy közös munkánk, A dzsungel könyve, aminek ősbemutatójára az egri Harlekin Bábszínházban került sor. Ezután Andrisnak is a bábszínház felé tolódott el az élete, nekem meg egy olyan koreográfus alkotótársra volt szükségem, aki a bábok nyelvén is ért, amellet, hogy a szükséges lépésanyagot jól ismeri. Így fejlődött tovább ez a baráti és munkakapcsolat. Szabó Attilára visszatérve, ő is nagyszerűen ért a gyerekek nyelvén, és nagyon könnyű a szövegeivel dolgozni, mert frappánsak és pontosak.

– Vannak-e olyan jellemzői az új mesejátéknak, amelyek a Tűzmadárban is megtalálhatóak?

F. A.: – Egy beszélgetésben felmerült, hogy vannak-e bizonyos stigmák, amiket Dani használ. Mondta, hogy nincsenek, de aztán tetten értük magunkat, hogy például mindkét szóban forgó előadásban ugyanúgy fontos szerep jut a maszkos játéknak, az élő színészi mozgásnak, a bunraku báboknak, illetve a térelemek, díszletek mozgatásának és az ebből fakadó új terek, hangulatok, érzelmek átadásának. Ebben egyébként az Ariel társulata tökéletes partner, a színészek ugyanis a térről is úgy gondolkodnak, mint egy animációs lehetőségről.

„Olyan, mint egy békesziget”

– Meséljetelek kicsit a próbafolyamatról.

H. D.: Nagyon jó volt és nagyon rövid, egy szűk hónap. Mindig jó itt lenni, kicsit olyan is ez a hely számunkra, mint egy békesziget. Az ittlétünk teljesen stresszmentes, nagyon jól lehet ebben a közösségben alkotni, dolgozni, gondolkodni. Mintha el sem telt volna az a kilenc év a legutóbbi itteni munkánk óta.

F. A.: Fel kell venni a tempót, fel kell mérni, hogy mi mennyi időbe telik, és ha ez megvan, valóban nagyon könnyen megy minden.

– Változott-e bármilyen módon a cselekmény a próba alatt a színészek ötletei alapján?

H. D.: Nem mondhatnám.

F. A.: Már egy eléggé „lekottázott” történet volt a fejünkben...

H. D.: ...és nagyon adták magukat a kész bábok. A karakterek megformálása persze a bábszínészek feladata volt. A szereposztást illetően sokat segített a kilenc évvel ezelőtti tapasztalat, így már a történet megírása közben a társulati tagokban lehetett gondolkodni, rájuk szabni az egyes figurákat. A tyúkudvar

firkaszát, Bökke Bögyét alakító Gönczy Katika például úgy lett a narrátorunk, hogy már a Tűzmadárban is nagyon jó volt vele ez a munkafolyamat. Az is egyértelmű volt, hogy Szabi Dani lesz a főszereplő, Gáll Ágika pedig a naiva, aki a komikát is zseniálisan alakítja.



Gönczy Katalin Bökke Bögye szerepében

– Beszéljünk kicsit magáról a cselekményről is.

H. D.: Két rókacsapat háborúskodik egymással, a főhősünk, Bendegúz pedig nem ért egyet a folyamatos acsarkodással, hatalomszerzésért vívott küzdelemmel, ennél ő sokkal tisztább lelkületű fiú, már-már filozófus. Így aztán kitaszítatik a rókák közösségéből, és ezáltal a szerelme is veszélybe kerül. Egy tyúkudvarban talál menedéket, és az ő segédletével a tyúkok győzedelmeskedni tudnak a rókák fölött. A történet, amelynek természetesen happy end a vége, erőteljesen szól egy barátság alakulásáról, illetve az azonos értékek mentén való gondolkodásról.

– Említettétek, hogy az előadásban nagy hangsúlyt kap az élő színészes, maszkos játék, valamint a bunraku típusú bábok használata. Milyen bábtechnikákra lehet még számítani?

H. D.: A tyúkok egyszerű zsákbábok. Ezzel az a cél, hogy nagyon könnyen lehessen velük bánni, illetve egy tömeget is tudjanak egyszerre képezni. A térelemek – például kukoricamező, sorompó, tyúkketrecek – mozgatása már-már animációs jelleget kap.

F. A.: Ezek néha elhatároló elemek vagy csapdák. Az is egyfajta izgalmas feladat, hogy hogyan változnak a térelemek úgy, hogy funkcionáljanak is, és képileg is tetszetősek legyenek.

A tánc mint hangulati elem

– A mesejáték zenéje a country műfajához tartozik. Mi adta ehhez az inspirációt?

H. D.: Úgy gondoltuk, hogy ez a fajta zene nagyon illik magához a gengsztervilághoz meg a rókákhoz is, és persze a tanyai élethez. A tyúkok játékát a népzene, a csujogató kíséri. A mesejáték zenéjét Rozs Tamás szerezte, és Takács Dániellel közösen hangszerelte, a stúdiómunka is a kettejük érdeme. A gengszter-, illetve a rajzfilmes világhoz kapcsolódva a beatboxos Jammaltól kértünk segítséget a különböző hangeffektek megvalósításához.

– Mennyire tükrözi a country stílust a koreográfia?

F. A.: Mivel ez egy eléggé lábcentrikus táncforma, csoportban, vonalban szokták táncolni, a bábokkal ezt nehéz volt kivitelezni. Inkább a rókamaszkos szereplőknél tud ez megjelenni, egy-egy alaplépést idézünk fel velük. Ilyenkor sosem az a cél, hogy nagyon sok lépést tegyünk bele a koreográfiába, ehelyett arra összpontosítunk, hogy egy adott helyzeten belül milyen lépés, illetve magatartás segíti meg ezt a táncot. Ezek sosem önálló betétek, hanem a cselekményt valamilyen szinten továbbvivő mozgások, hangulati elemek. A rókák egyik csatájának például a country zene az egyik eleme. Ami a tyúkok csujogatóját illeti, gyakorlatilag mint butykosok jelennek meg, sokszor vállon, mintha vinnénk valamit, vagy fejen, mint egy üveges táncnál.

– A rókavári gengsztereket a négy éven felüli gyerekeknek ajánljátok, de biztos vagyok benne, hogy a felnőttek is megtalálják benne a maguk élményét. Mit adhat leginkább nekik ez a mesejáték?

F. A.: Sok nyelvi humort. A két rivális banda és az elnyomott, szűkölködő réteg története ugyanakkor gondolati szinten is megmozgathatja a felnőtt nézőket. A gyerekeket pedig főként a sok akció kötheti le, illetve ugyanez a mondanivaló, csak persze leegyszerűsítve.



OZ

Scenariu Andreea Radu, regia Zeno Apostolache Kiss

Premiera 01.03.2025

<https://www.e-nepuisag.ro/articles/evadnyitas-ruminivel>



Évadnyitás Ruminivel

- 2025-10-03

Nagy Székely Ildikó

Tengeri kalandok az Ariel színházban

Rumini, a kalandvágyó egércsibész és tengerész barátai izgalmas történetével ajándékozta meg közönségét a marosvásárhelyi Ariel Ifjúsági és Gyermekszínház az új évad szeptember 26-ára, péntek délutánra időzített első premierjén. A Berg Judit közkedvelt meseregényciklusának harmadik, Rumini és a négy jogar című kötetéből született előadásról a bemutató előtti délelőttön Székely Andrea magyarországi rendezővel beszélgettünk.

– 2014-ben a veszprémi Kabóca Bábszínházban kelt először életre Rumini világa, most pedig, tizenegy évvel később, az Ariel színpadán ölt újra testet ez az egzotikus meseuniverzum. Hogyan találta meg a vásárhelyi társulatot az Ön által rendezett történet?

– A magyarországi bábszínházak élő kapcsolatot tartanak fenn a romániai magyar bábszínházakkal, látjuk egymás előadásait, beszélgetünk egymással, a fesztiváljainkon találkozunk. Az Ariel színház csapatával is régóta ismerjük egymást, bár ez az első közös munkánk. (A kolozsvári bábszínházban viszont már rendeztem, és Nagyváradon is.) Azért esett a Ruminire a választásom, mivel a veszprémi bábszínházban hosszú ideje nem játsszák ezt az előadást, a bábok egy raktárban pihentek a többi kellékkel együtt. Megkérdeztem az intézmény új, fiatal igazgatóját, Markó Róbertet, hogy mit szól az ötletemhez, és mivel pozitívan állt hozzá, összehoztam a partnereket. Az előadás terve körülbelül egy éve kezdett körvonalazódni, a konkrét próbafolyamatot szeptember 1-jén kezdtük.

Friss szemmel újraálmódni...

– Miben különbözik a marosvásárhelyi előadás a veszprémitől?

– Leginkább abban, hogy az ottani mesejáték kétfelvonásos volt, itt pedig egy felvonás lett belőle. Ezért ki kellett vennünk bizonyos jeleneteket, amitől tömörebb lett az előadás.

– Mi alapján válogattak a maradó, illetve kimaradó mozzanatok között?

– Friss szemmel kellett ránézniük a mesejátékra, és el kellett döntenünk, hogy melyek azok a jelenetek, amelyek előre viszik a történetet, és melyek azok, amelyek inkább valamilyen hangulatot hoznak. Mérlegelniük kellett, hogy mikor mi a fontosabb: a hangulat vagy a történet bizonyos pontjainak megerősítése.

– Milyen volt újra életre kelteni a tizenegy éve született bábokat?

– Nagyon jó érzés volt. A mesejáték egész világát egyébként Miró katalán festőművész, grafikus, szobrász művészete hatja át, a különös formáknál, vonalvezetéseknél ez volt annak idején az inspirációforrás.

– Hogyan értékelné a közös munkát a vásárhelyi társulattal?

– Korábban több előadásban láttam az itteni bábszínészeket, így volt már egy kialakult képem róluk. Nagyon inspiráló volt velük dolgozni, sok új dologgal gazdagították a játékot. Ezt vártam is, hiszen egy új szereposztásban és közegben felújított előadásnál az a jó, ha minél több szempontból különbözik a produkció az eredetitől. Az, hogy a darabban két egyetemista – Kőrösi Áron és Nagy Máté – is játszik a tanárával együtt, érdekes dinamikát adott a próbafolyamatnak, bizonyos momentumokban nagyon

szépen kirajzolódtak ezek a tanár–diák-viszonyok. A főszereplőt egyébként Áron játssza, Rumini legjobb barátját, Balikót pedig Máté.

Az egész színpad egy tenger

– **Beszéljünk kicsit magáról a történetről. Kiknek szólnak leginkább Rumini kalandjai?**

– A nagycsoportos óvodások és a kisiskolások a fő célközönség. Ami a mese cselekményét illeti, a középpontban természetesen Rumini, a bátor, csibész kiséger áll, akinek a szíve mindig a helyén van. Jó barátai vannak, akikkel lehet kalandozni, és akik ugyanakkor egy bizonyos kontrollt is jelentenek a számára, az ő leleményessége azonban mindenképpen nélkülözhetetlen, akár a világ megmentéséhez is.

– **Mit adhat ez a történet a gyermekeket elkísérő felnőtteknek?**

– Mivel valamikor a felnőtt nézők is voltak kis csibészek, a főszereplővel ők is tudnak azonosulni. Emellett a cselekményben sok olyan helyzet megmutatkozik, ami az intrikáról szól, és az igazságérzetünket hozza felszínre.

– **A látványvilág külön élményt sejtet.**

– A Rumini-történetek tengeri világa bennem a Földközi-tengert és szigeteit idézte fel. Azon gondolkodtunk Bodnár Enikővel, az előadás tervezőjével, hogy hogyan lehet egy olyan univerzumot megvalósítani, amelyben az egész színpad egy tenger. Úgy alakítottuk ki a teret, mintha valóban ebben a végtelen vízben lennénk, és kis állványokon szigeteket hozunk be. Az előadás alatt animációs betétek, Máriás Attila alkotásai próbálnak valamilyen távlatot mutatni a felbukkanó szigetekről. Ez is hozzájárul a tengeri dimenzió érzékeltetéséhez.

– **Hogyan illeszkedik ehhez a világhoz a mesejáték zeneisége?**

– A Földközi-tenger körül egy csodálatos zenei világ fedezhető fel, görög, olasz, spanyol dallamok, délen észak-afrikai motívumok, szerb zenék, ezt szerettem volna megidézni az előadás alatt. Bakos Árpád zeneszerzőt éreztem erre a legmegfelelőbbnek, ő ugyanis dél-szláv területen lakik, rengeteg szerb zenésszel játszik együtt, így jól ismeri ezt a miliőt. Egy nagyon sokszínű, izgalmas zenei világot teremtett.

– **Milyen bábtechnikákra épül az előadás?**

– Mivel a bábszínészek szigetekeken játszanak, fontos szerep jut a hátulról mozgatott figuráknak, de emellett sok más technika is érvényesül, többek között a sziluettjáték.

– **Meglátása szerint hogyan lehet a digitalizáció korában képernyő előtt felnövő gyermekeket visszacsábítani a bábszínház varázslatába?**

– Úgy gondolom, hogy minden előadó-művészeti műfaj egy külön energiát teremt abban a térben, amelyben létezik, és ezt semmi más nem adja meg. Egymás megérzése közben elindul egy folyamat, amely egy közös háromdimenziós világot hoz létre, és ebben a világban oda-vissza hatások vannak. A bábszínházban az a csodálatos, hogy a gyermeki képzeletvilágból indul ki, amelyben minden élővé varázsolható. Mi abból építkezünk, hogy mindennek lelke tud lenni, ha lelket adunk neki.



Fotó: Fehér Csaba

Prințul roșcat sau băiatul fără nume

Regia Alice Bratu

Premiera 17.10 2025

<https://www.radiomures.ro/stiri/premiera-spectacolului-printul-roscat-sau-baiatul-fara-nume.html>

<https://www.facebook.com/TVRTarguMures/posts/prin%C8%9Bul-ro%C8%99cat-sau-b%C4%83iatul-f%C4%83r%C4%83-nume-o-nou%C4%83-poveste-pentru-%C3%AEntreaga-familie-la-t/122299236020211123/>

<https://www.facebook.com/photo.php?fbid=122299234358211123&id=61556333703617&set=a.122129826230211123>

Rapunzel

Dramatizare Georgeta Lozincă, regia Georgeta Lozincă

Premiera 23.11.2025

<https://www.instagram.com/teatrulartargumures/>

https://www.vasarhely.ma/a-muveltsseget-es-az-emberseget-tartotta-a-legfontosabb-erteknek-100-eve-szuletett-antal-pal/?fbclid=IwDGRjcAPTLWljBGNrA9MtWmV4dG4DYWVtAjExAHNyDGMGYXBwX2IkDDM1MDY4NTUzMTcyOAABHi-RmNtaUdAUq63-DIICKNBxubZLInvBDJn5E-SUNMYgnILY1X2NPCU43eZs_aem_Ta4pkyG4thISJhN_BpOr3g



[Kulturális hírek](#)

A műveltséget és az emberséget tartotta a legfontosabb értéknek – 100 éve született Antal Pál



[Antal Erika](#)

2025. december 02.

Száz éve született Antal Pál, a marosvásárhelyi bábszínház alapítója, rendezője, igazgatója. Az Ariel Ifjúsági és Gyermekszínház kétnapos évfordulós ünnepséget szervezett ebből az alkalomból. Műsorra tűzték az általa rendezett, azóta is folyamatosan játszott *Lúdas Matyit*, levetítették *A kék madár* című előadását, amit online is elérhetővé tettek másik két általa rendezett *Oh Rómeó ...oh Júlia...* és *A kis herceg* című emblemikus produkciókkal együtt.



Antal Pál

Gyerek- és felnőttelőadás, vetítés, könyvbemutató, rádióinterjú, fotókiállítás, kortársak visszaemlékezései tették változatossá a megemlékezést a 100 éve született Antal Pálra. A marosvásárhelyi bábszínházalapító, színész, rendező, igazgató valamennyi bábszínésznek az oktatója, a nevelője volt. Még azoknak is, – közvetett módon – akik most végzik az egyetemet, hiszen tanáraik a néhai Antal Pál „tanítványai” voltak. A marosvásárhelyi bábszínházról nem lehet úgy beszélni, hogy ne említenénk meg az ő nevét – hangzott el többször is a rendezvényen.

Inkább az élőket boldogítja

Egy korábbi, pár évtizeddel ezelőtti rádióinterjú idézte fel Antal Pál hangját. Jászberényi Emese, a Marosvásárhelyi Rádió néhai szerkesztő-riportere készített vele életinterjút, amelyet most lejátszottak és amelyben a családjáról, szakmai elhivatottságáról beszélt, arról, hogy bár orvosnak készült, mégis otthagyta az orvosi egyetemet, hogy bábszínházat hozzon létre. „Annyi mindent láttam, megtapasztaltam, a halált is, hogy telítődtem. Nem leszek szemlélője a halálnak, inkább az élőket akarom boldogítani” – hangzott el a „Pali bácsi” vallomása, ahogy az is, hogy megszületett az ötlete a bábszínháznak, el is kezdték barátjának, Révész Endre szobrászművésznek a műtermében a munkát, majd alig egy év múlva már a Székely Színház tagozata lett a bábszínház, öt év múlva pedig önállósult.

Nagyon hitt a kultúrában

Székely Katalin irodalmi titkár vezette a beszélgetést, ahol elsőként Novák Ildikó bábszínész, egyetemi tanár – akinek bemutatták előtte *Bábszínházi és színházi láttelepek* című kötetét – idézte fel mindannyiuk mesterének az alakját, aki mesélt az átélt borzalmakról, de hiányzott belőle a gyűlölet, vagy a bosszúvágy. „Nagyon megrázott, hogy hogy lehet mindazt túlélni, mosolyogni. Meg is kérdeztem, és elmondta, mikor jöttek az amerikaiak és felszabadították a lágert, kért egy pisztolyt, hogy minden németet lelőjjön. Elindult, de senki nem jött vele szembe és eszébe jutottak azok a parasztok, akik egy-egy kis dologgal segítették őket”.



Nagy Miklós Kund újságíró, a Marosvásárhelyi Rádió volt munkatársa, a Népújság szerkesztője személyes kapcsolatáról beszélt a bábszínház alapítójával, arról, hogy próbálta megnyerni a bábszínház számára, de akkorra már beszippantotta őt a rádió.

Smaranda Enache volt irodalmi titkára, majd igazgatója is a bábszínháznak, mesélt a felvételiéről, amikor az álláshirdetésre jelentkezett, amikor megsúgták neki, hogy nem az igazgatótól függ, hogy felveszik-e, hanem Antal Páltól. „Sokat tanultam tőle” – mondta ő is, felidézve a felejthetetlen tapasztalatait. Például, amikor A kék madár című előadást „vizionálók” semmi kivétel nélkül nem találtak, abba kötöttek bele, hogy egyik ruha piros, a másik fehér és a harmadik zöld és azt mondták, ezen változtatni kell. Antal Pál azt válaszolta erre, hogy akkor nem lesz bemutató. „Megtanultam tőle, hogy érdemes ellenállni. Pontos volt, egy percet nem lehetett késni. Nagyon hitt a kultúrában. Jártas volt az irodalomban, a

zenében. Példakép volt, mint igazgató, mint ember. Köszönöm neked drága Pali bácsi, hogy voltál és vagy nekünk” – emlékezett Smaranda Enache.



Szabó Mária volt bábszínész átadja a miniatűr naplót Székely Katalinnak. Fotó: Ariel Ifjúsági és Gyermekszínház

„Pali bácsi a színpadi magyar nyelvnek a nagy értője és terjesztője volt, egy különleges ember, aki a színházat és a bábszínházat hozta közel egymáshoz” – emelte ki Kovács Levente rendező az Antal Pálhoz fűződő emlékeiből.



Fotó: Ariel Ifjúsági és Gyermekszínház

„Akarok adni neked valamit, mert tudom, hogy te értékeled. És egy kis füzetecskét adott, amit megőriztem és most elhoztam és a bábszínháznak adományozom” – ezekkel a szavakkal adott át Szabó Mária egykori bábszínész egy üvegtartóba helyezett miniatűr füzetet Székely Katalinnak, visszaemlékezve arra az időre, amikor „Pali bácsi” beszélt neki arról, hogy naplót ír mindarról, ami vele és családjával történt a deportáláskor, majd a lágerben.

Sajnálta őket

Antal Pál *Lágernapló* című kötete most jelent meg posztumusz kiadásban a Mentor Könyvek kiadó gondozásában. Ahogy Káli Király István szerkesztő mondta, nem jegyzi mint író, holott Antal Pál minden irodalmi mércét kiállna, stílusa tömör, olvasmányos, nem merül el az önsajnálatban, nem részletezi az átélt nyomorúságot, úgy írja le a történeteket, hogy arról fogalma legyen az olvasónak, tényszerűen, nem érzélgősen. Nincs benne gyűlölet. Egyszer megkérdezték tőle, mit érzett azok iránt, akik a megpróbáltatást, tragédiát okozták, és azt mondta, sajnálta őket.



A magyarországi zsidóság volt az utolsó, akiket deportáltak. Amikor 29 évvel a történetek után Antal Pál visszatért a városkába, ahol az egyik koncentrációs tábor állt, illetve meg akart látogatni egy másik helyszínt is, az ott lakók nem emlékeztek semmire. Nem tudtak a lágerről, nem tudtak a deportálásról, a gázkamrákról, a kényszermunkáról, az éheztetésekről, az elhalálozásokról. Azt válaszolták, amikor kérdezősködött, hogy „itt láger? Itt nem volt soha ilyesmi”. Ha nem veti papírra mindezt, senki nem lett volna utána, aki elmesélje a történeteket – hangzott el a könyvbemutatón. „Történészként és magyar zsidóként azt tudom elmondani, hogy ezt a kötetet minden igaz magyarnak és zsidónak és mindenkinek el kell olvasnia” – mondta Sebestyén Mihály a kötet előszavának szerzője.

Mint egy apára, úgy emlékszem Pali bácsira

Székelly Katalin az Ariel Ifjúsági és Gyermekszínház irodalmi titkára úgy fogalmazott, hogy „a bábszínház, ami ma itt látható és amiben mi élünk és dolgozunk, ez neki köszönhető elsősorban. Ezt visszük tovább, a mi kollégáink is tőle tanultak bábozni, mindannyian az ő neveltjei voltunk és vagyunk, sőt még azok is, akik most járnak az egyetemre, gyakorlatilag áttételesen az ő tanítványai, mert azok oktatnak jelen pillanatban az egyetemen, akiket ő nevelt.”



Lőrinczi-Máthé Rozália Fotó: Ariel Ifjúsági és Gyermekszínház

„Hogy számomra mit adott? Igényességet a szakmában, nagyon erős pontosságot, kitartást, az idő érzékét és mérését, a gondolatok közlését, a zene helyét a színpadon, a látvány, a szöveg és a zene összhangját, a mozgás fontosságát, precizitását” – emlékezett vissza Lőrinczi-Máthé Rozália

bábszínész, egyetemi docens, majd így folytatta: „Nagyon szigorú rendező volt, és nagyon igényes, és az igényességéből fakadóan nagyon kemény. Abban gondolkodott, hogy a művészet az magasan áll és az embernek fel kell érnie hozzá. Azért, hogy az ember alkosson, áldozatot kell hozzon és áldozatot kell vállaljon.”

Ha a marosvásárhelyi bábszínházról, mostani nevén az Ariel Ifjúsági és Gyermekszínházról beszélünk, lehetetlen megkerülni Antal Pál nevét – hangzott el többször is, amit Szabó Dániel, a bábszínház jelenlegi igazgatója is megerősített: „1949-től 1999-ig, pont 50 éven keresztül egyengette a bábszínháznak a sorsát, formálta a bábosokat, és nagyon meghatározta a bábszínház arculatát, ezért is tartottuk fontosnak, hogy tartsunk egy ilyen eseményt, amikor megemlékezünk róla” – mondta az igazgató.

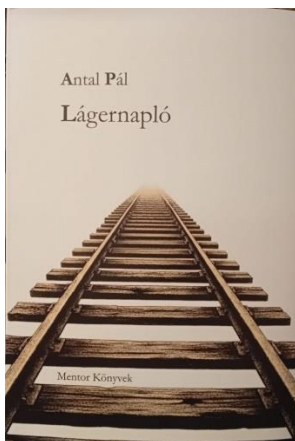


Molnár József Fotó: Ariel Ifjúsági és Gyermekszínház

A megemlékezésen a maiak mellett az egykori kollégák is jelen voltak. Többen elmondták, nem tudnak meghatódottság nélkül emlékezni Antal Pálra. „Mint egy apára, úgy emlékszem Pali bácsira” – mondta Molnár József nyugalmazott bábszínész, aki portálunknak arról beszélt, hogy nem csak szakmailag irányította, de az elveit, a lépéseit is befolyásolta, irányította az útját. „Köszönöm, hogy élt és létezett és hálát adok annak, hogy tudtam mellette dolgozni és nagy szeretettel gondolok rá mindig és persze, hogy elérzékenyülök. Milyen ember volt? Egyenes, őszinte, ugyanakkor szigorú is” – emlékezett vissza az egykori „neveltje”, munkatársa.

Ajánló sorok nehéz szívvel – részlet az előszóból

„A most előkerült kézirat, Herskovits Antal Pál kézírata, visszaemlékezése irodalmi igénnyel megszövegezett vallomástétel. Szerzője valószínűleg kiadásra szánta. Megírásának időpontja nem ismeretes. Véleményem szerint valamikor a múlt század nyolcvanas éveinek közepén döntött úgy, elég erőt érzett magában, hogy négy évtizedes gyötrelmes emlékezés, álmatlanság, nyugtalanság és fájdalom (nincs bosszúvágy – annál nemesb a lélek) után papírra veti mindezt, amire még emlékszik, amit föltétlenül tudnia kell a bármiféle utókornak. Érzéseit, megfigyeléseit, reményeit és történeteit örökítette meg. A nyolcvanas évek derekán emlékezett a világ – Románia is – a holokauszt negyvenedik évfordulójára. A hivatalosság csak az észak-erdélyi zsidóság feláldozásáról, pusztulásáról beszélt nyilvánosan és nem is rejtett magyarellenességgel. Mélyen hallgatott arról, ami a romániai, bukovinai, besszerábiai zsidókkal történt ugyanezen vészterhes időkben. Nos a sokféle emlékirat és emlékezés – akkor még jóval többen voltak a túlélők, az emlékezők és írástudók – hatására úgy döntött, ő is elmeséli a maga személyes-családi szenvedéstörténetét, lágerodüsszeját, megtoldva a helyszínek utólagos felkeresésével. Az emlékezet sajátos megrövidülésével is szembesülnie kellett, a nem emlékezők, a német tudattörlés vagy „ártatlanság” tragikumával is találkozott, „az itt nem történt semmi”, „itt soha nem volt koncentrációs tábor” típusú tagadással. Lehet, hogy ma már másként van. Lehet, sőt bizonyos, hogy sokan vállalják a szembenézést az 1933-1945 közötti német történelemmel.” (Sebestyén Mihály)



Lágernapló – részletek a könyvből

Ránk is sor került.

„Ott cipekedtünk a tömegben, végig az akácok szegélyezte főtéren. A Koronka felé vezető útra térve a csoportunkhoz egyre újabb csoportok csatlakoztak a Kossuth utca felől, a Dózsa György utcából, szekérkaravánok Hídvég felől, Náznáról, s már mindannyian tudtuk, hogy utunk végállomása a régi téglagyár, a gettó.

Az út két oldalán óriási tömeg bámulta kiűzetésünket. Kerestem az emberek szemében a szánalmat, az együttérzést, de helyette közönyt láttam, sőt, olyan érzésem is volt, hogy sietnünk kellene, mielőtt ez a tömeg megdobál minket.”

...

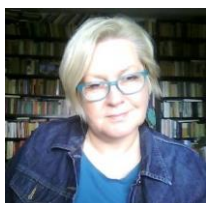
„Közvetlenül a drótkerítés mögött géppuskafészek sorakoztak, büszke tartású kakastollas csendőrök őrködtek az oszlopok mögött, azon túl „majálisoztak” a bámészkodók.

Lent, a téglagyár udvarán kétezredmagammal „élveztem” a gettó örömeit.”

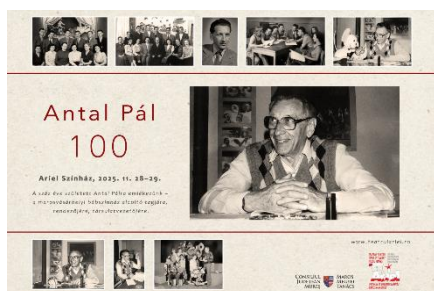
...

„Besötétedett. Itt-ott egy-egy gyertya gyulladt, fényével átvilágítva a deszkahasadékokon vagy groteszk árnyakat vetve a sátrak falára. Aztán minden elcsendesedett. Koronka felől elnyújtott kutyaugatás hallatszott – a teliholdat ugatják így éjjelente, s nálunk felé, a Gyimesekben ilyenkor az öregek azt mondták: meghalt valaki. Hallgattam azt a panaszos, vonító hangot, s hirtelen rádöbbsentem, valóban meghalt „valaki”. Marosvásárhely zsidóságát temette az a kutya.”

Lágernapló című posztumusz kötetének bemutatóján Antal Pálra úgy emlékeztek egykori barátai, ismerősei, munkatársai, mint aki mindig a kultúrát, a műveltséget, az emberséget tartotta a legfontosabb értéknek.



Antal Erika



Antal Pál bábszínház-alapító öröksége

- 2025-12-01

[Nagy Székely Ildikó](#)

Gyűlölet helyett a játék örömeivel

A marosvásárhelyi bábjátászás létét – múltját, jelenét és jövőjét is – meghatározó Herskovits Antal Pál, az Ariel Ifjúsági és Gyermekszínház száz éve született alapító tagja, rendezője és társulatvezetője szellemiségét idézték meg, az embert és az alkotót „hívták haza” a hét végén egykori tanítványok, kollégák és kortársak az intézmény Nyomda utcai székhelyén.

A november 28–29-i rendezvénysorozat kiemelt mozzanata volt a posztumusz könyvbemutatóval egybekötött szombat délutáni beszélgetés, amelynek meghívottjai pillanatképeket, a szellemi útravaló megannyi megnyilvánulási formáját mutatták fel az Ariel zsúfolásig telt stúdiótermében.

Az együttlét házigazdája, Székely Katalin művészeti vezető előljáróban kiemelte:

– Egészen biztos, hogy ez a bábszínház neki köszönheti a létét, azt, hogy ma ilyen. Az, hogy ez a műfaj meghonosodott Marosvásárhelyen, annak a kíváncsiságnak, kísérletezőkedvnek, bátorságnak tudható be, ami annak idején Antal Pált és társait elindította és hajtotta, hogy a semmiből létrehozzanak egy olyan fajta színházat, ami annak előtte itt nem volt.

„Nem hiszem, hogy bármilyen szakma...”

A vendégek – Novák Ildikó, Smaranda Enache, Nagy Miklós Kund és Kovács Levente – személyes emlékeinek előhívása előtt maga az ünnepelt mesélt az életéről egy harminc évvel ezelőtt készült hangfelvételtől. Antal Pál a néhai Jászberényi Emese rádiós szerkesztő kérdéseire válaszolva körvonalazta a szülőfalujától, Gyimesközéplaktól Marosvásárhelyig, az orvosi egyetemtől a világot jelentő deszkákig vezető utat.

„1949-ben kerültem a marosvásárhelyi, akkor alakuló bábegyütteshez, és ott az első tevékenységem valóban az volt, hogy színészként működtem. Legelső szerepem a János vitéz volt a hasonló című operettből. Aztán, hogy '50-ben az akkori Székely Színházhoz csatoltak, már a színpadon is megjelentem, Gogol revizorában játszottam..., most már nem is sorolom ezeket a kisebb epizód szerepeket..., de a vásárhelyi bábszínház színpadján jó sokáig, még évekkel azután is, hogy rendezője voltam a színháznak, aztán később igazgatója voltam. (...) Annak idején elmentem a Székely Színházhoz, hogy meghallgatást nyerjek, és nem voltak hajlandóak meghallgatni. (...) Rettenetesen dühösen mentem az utcán, és

találkoztam barátommal, Anatol Constantinnal. Azt kérdi tőlem: mit búsulsz, mit lógatod az orrod? Mondtam neki, hogy ez és ez történt. Azt mondja: te, most szerveznek itt egy bábszínházat, egy páran összejöttek, egy Révész Bandi nevű szobrász, egy Ligeti Herta nevű író (…), és keresnek embereket, akik bekapcsolódnának ebbe a munkába. Elmentem, odaálltam, meghallgattak, s azt mondták: jól van, jöjjön, három nap múlva tartunk egy előadást...”

Antal Pál 1949-től 1999-ben bekövetkezett haláláig játszott kulcsszerepet a bábszínház életében, 1950-től a társulat vezetője, állandó rendezője, dramaturgja és színésze volt. Az idők során nemegyszer próbálták más színházak élére „csábítani”, de ő végig kitartott marosvásárhelyi szellemi családjá mellett, és ezt a döntését nem is bánta meg soha. Ahogy azt sem, hogy az orvosi hivatás helyett a színpad varázslatát választotta.

„Nem hiszem, hogy bármilyen szakma annyi örömet tudott volna nekem szerezni, mint a színház” – hangzott el a megőrzött vallomás talán legfontosabb mondata, majd az olyan nagy visszhangú rendezésekről esett szó, mint Molière Botcsinálta doktora, ami felnőttelőadásként a város jeles személyiségeit hozta el a bábszínházba, vagy Pap Ferenc átdolgozásában Kodály Hány Jánosa.

„Annak idején nem volt jelentős romániai magyar író, aki ne írt volna a mi bábszínházunknak egy darabot” – hallhattuk Antal Páltól, aki az előadások zeneszerzői közül elsőként Csíky Boldizsárt említette.

Az eldobott pisztoly üzenete

A továbbiakban az emlékezőké volt a szó. Miután Káli Király István író, Antal Pál Lágernapló című önéletrajzi írásának szerkesztője a szöveg mesteri töménységére hívta fel a figyelmet, Novák Ildikó bábművész, teatrológus, bábtörténész, rendező a témához kapcsolódva azt a momentumot idézte fel, amikor „Pali bácsi” elmesélte neki, hogyan tudott megbocsátani mindazért, ami a deportálás alatt érte.

„Amikor jöttek az amerikaiak, húszévesen elkértem tőlük egy pisztolyt, és azt mondtam, hogy minden németet lelövök, akivel találkozom. Elindultam a lágertől, és mentem a mezők mellett, az erdőn át, és szerencsére nem találkoztam senkivel. Aztán eszembe jutott, hogy amikor a mezőre kivettem, hagytak nekünk az ottani parasztok krumplihéjat, káposztalevelet, és eldobtam a pisztolyt, mert rájöttem, hogy úgysem tudok azokon bosszút állni, akik engem szenvedésre kényszerítettek” – idézte fel Novák Ildikó az egykori mentor szavait, majd hozzátette: „Antal Pál megpróbálta mindezt átváltoztatni arra az öröme, amit mindannyiunknak adott”.

Nagy Miklós Kund művészeti író, a Népújság munkatársa fiatal rádiósként ismerkedett meg Antal Pállal és csapatával, a bábszínházak ugyanis hetente mentek hangfelvételt készíteni a rádió gyermekműsorába. Nagy Miklós Kund sokszor készített vele interjút, de akkor rajzolódként ki előtte igazán Antal Pál különleges, rendkívül meggyőző egyénisége, amikor 26 évvel ezelőtt könyvet írt az akkor ötvenéves Ariel színházról.



Az emlékezők: Székely Katalin, Novák Ildikó, Nagy Miklós Kund, Kovács Levente, Káli Király István, Spielmann Mihály és Smaranda Enache (Fotó: Nagy Tibor)

Aki a kommunista kultúrpolitikának ellenállt

Smaranda Enache, a bábszínház egykori irodalmi titkára, illetve igazgatója több, Antal Pálhoz kötődő pillanatképet is felvillantott: a saját versenyvizsgálója napját, amikor valaki megsúgta neki, hogy a jelölt kiválasztásában nem az igazgató, hanem Pali bácsi dönt; a társulatvezető félelmetes pontosságát; a bátor határozottságát, amivel le tudta fegyverezni a vizionáló bizottságot, amikor a Kék madár előadás szereplőinek piros, fehér, zöld színeket találkoztató jelmezeit bírálta; az igényességét és a kultúrába vetett hitét, a kollégák tiszteletét, és nem utolsósorban a holokaust előidézőihez való viszonyulását, azt, hogy megtanította nem gyűlölni. Példaértékű volt Smaranda Enache számára az is, ahogy Pali bácsi a kommunista rendszer populista elvárásainak ellenállt: megmagyarázta az elvtársaknak, hogy a bábszínház egy groteszk műfaj, ő pedig nem vállalja, hogy színpadra állítson egy Ceaușescut dicsőítő előadást, aminek a végén mindenki röhög, úgyhogy hagyják a társulatát a mesékkel, tündérekkel foglalkozni.

Székely Katalin a továbbiakban arra hívta fel a figyelmet, hogy a marosvásárhelyi bábszínészképzés mostani hallgatói tulajdonképpen Antal Páltól tanulnak, hiszen tanáraik a – közvetlenül vagy közvetve – tőle kapott szellemi örökséget adják tovább.

A mindenkori mérce

Kovács Levente színházi rendező, színészpédagógus egyebek mellett arra az időszakra emlékezett, amikor az 1968-as prágai tavaszt követő szabadabb romániai politikai légkörben meghívhatták Antal Pált a Színművészeti Egyetemre tanítani. Órarenden kívül, fizetés nélkül vállalta ezt a feladatot, a diákok pedig nagyon szerették, 1971 végén azonban jött egy hirtelen politikai változás, aminek hatására Antal Pált – azzal az ürüggyel, hogy „nincs papírja” – el kellett távolítani a tanintézetből.

– Nagyon erős dolgokat tanult meg a lágerben, de arra nem adtak diplomát – tette hozzá Kovács Levente, majd arról mesélt, hogy amikor 2013-ban megrendezte az Ariel színházban Az emberke tragédiáját, „Pali bácsi kísértete járta be a színház tereit”, ő volt a mérce, amihez a társulat igazodott.

A visszatérő tanúságtétele

Az emlékest végén Spielmann Mihály művelődéstörténész, író Antal Pál Lágernapló című posztumusz kötetét méltatta.

– A lágernaplók, visszaemlékezések száma 1945-től folyamatosan nő, és ezzel egyenes arányban fogynak azok a túlélők, akik még valamit írhatnának erről a korszakról. Ez a könyv az utolsó ebben a sorban. Ugyanarról a városról szól, ahonnan az anyámat és a nagyszüleimet deportálták, ugyanarról a városról, amelybe visszajöttünk, és amelyben ezzel a múlttudattal élünk. Amikor ezt a kis kéziratot megkaptam, rögtön beleolvastam, és összevettem azzal, amit tudunk vagy tudhatnánk erről a tragikus 1944-es esztendőről. (...) Azért jó Herskovits Antal Pál emlékezése, mert ez az írástudó emlékezése és felelőssége a saját nemzedékével, a szüleivel és velünk szemben – hallhattuk Spielmann Mihálytól.

– Ez a könyv egy tanúságtétel, egy kiválóan megírt kötet. Elkezdtem gondolkodni azon, hogy vajon mikor kezdte el írni. 1984-ben lett volna a lágervilágnak a negyvenedik évfordulója, amelyről a párt kénytelen-kelletlen megemlékezett, kihegyezve az egészet az észak-erdélyi deportálásra, mit sem szólva arról a holokausztról, amelyet a romániai zsidók éltek át Besszarábiában, Bukovinában és Transznisztríában. Pali bácsi ebben a felemás évfordulóban, amikor nem nagyon engedték az embereket emlékezni, elkezdte megírni a saját emlékeit, mert arra gondolt, hogy senki nem jön majd utána, aki mindezt elmondja. Ez a kötet azért jó, mert kevés, mert sok, mert tömör, mert visszafogott, mert a szenvedéstörténet úgy

bomlik ki belőle, ahogy azt senki más nem tudja kibontani, csak az, aki mindezt átélte – összegzett a méltató.

Káli Király István az elhangzottakhoz hozzáfűzte: az intelligencia legmagasabb fokára vall az, ahogy Antal Pál kerüli a szövegben a sallangokat, ahogyan nem adagolja túl a saját sanyarúságának történeteit, hanem kimondottan csak azokat az eseményeket sorolja fel, amelyekből az utókor tanulhat.

Az együttléten a bábszínház egykori művészei közül Szabó Mária is jelen volt, aki Izraelből repült Marosvásárhelyre a kihagyhatatlan alkalomra, és magával hozta azt a kis füzetet, amely Antal Pál kézírását őrzi. Diótörés közben bízta rá Pali bácsi ezt a dokumentumot, abban az időszakban, amikor a naplóját írta. Szabó Mária mesterének tett ígéretéhez híven megőrizte, a jeles évforduló alkalmából szervezett találkozón pedig a bábszínháznak ajándékozta a kincset érő sorokat.

https://www.spiritusonline.hu/kritika/sejtelmek-ha-zengenek-ariel/?fbclid=IwdGRjcAPQX9NjbGNrA9BfxWV4dG4DYWVtAjExAHNydgMGYXBwX2lkDDM1MDY4NTUzM TcyOAABHg6hsk3CHZRWTHlw8NJpeS6zxjHpuvftKbgOiGgSPGiYZ515raGp9ZZpbmvh_aem_KPwJZdzO9mKi-YFx8a4hsg

Sejtelmek ha zengenek

- [Hidy Nati](#)
- [2025. december 6.](#)



Rumini és a négy jogar, A rókavári gengszterek

Ariel Ifjúsági és Gyermekszínház

A marosvásárhelyi Ariel Ifjúsági és Gyermekszínház a Rumini és a négy jogar és A rókavári gengszterek című előadását, *Székely Andrea*, illetve *Halasi Dániel* rendezését is 2025-ben mutatták be, és mindkettő a négy éven felüli korosztálynak szól. Ezek a produkciók keresztül ismerkednek a város óvodásai és kisiskolásai a színházzal, itt találkoznak azokkal a témákkal, amelyeket az alkotók számukra relevánsnak találnak, és azokkal a formákkal, amelyeket ezek a felnőttek a legalkalmasabbnak gondolnak.

Az egyik ilyen eszköz egy népszerű történet színpadra állítása, mint amilyen a Rumini. A szöveg – amelyet *Veres András* alkalmazott bábszínpadra – nagyrészt követi *Berg Judit* regénysorozata harmadik kötetének cselekményét. Az első jelenetben Kopjás Ábel és Omnitodor megbeszéli, hogy Tükörfarkú Kasztor király helyett Hódító Hodrik uralkodik, és a négyből már három varázsjogart megszerzett, miközben a Hírharangon keresztül Ákum Vákuum, a gonosz cickány is hallgatja dialógusuk egy részét. Majd Rumini Szerpentínával találkozik, de ezt elfelejti, és amikor visszatér a hajóra, csatlakozik hozzá Pilács és Gyógyó Rogyó, két fénylő lény. Kopjásvégre érve Szimathy Szaniszlóval és Johannával találkoznak, onnan pedig Gátvárosba hajóznak. Itt a mese szereplői még nem is tudják, pontosan milyen veszély és kaland közepébe keveredtek, de a színházban őket nézők már elvesztették a fonalat.



A rókavári gengszterek

A rókavári gengszterek története, habár ez az előadás az ősbemutatója, az ismert sémának köszönhetően könnyebben követhető. Egymásba szeret két fiatal róka, akiknek nem lenne szabad. A fiú szembeszáll a közössége akaratával, és elmegy, hogy egy furfangos terv segítségével megvédje támadásuktól a tyúkokat. Egyszerű mese, mégis olyan jelentős témákat érint, mint a gyengébbek védelme, a tiltott szerelem és a családi szokások, a hagyományok jelentősége. A tradicionalitás és modernitás gondolata nem csak a cselekmény részeként jelenik meg. A kerettörténet értelmében egy irodalmár tyúk, miközben az Anyám tyúkjá parafrázisát szavalja és saját írói életének anekdotáit meséli, a rókavári gengszterek történetét narrálja. Ez utóbbit azonban nem mesés képekkel, hanem a film eszközeivel mutatja meg: a jelenetekre évadok epizódjaiként hivatkozik, és mielőtt elkezdődnek, azt mondja: csapó.

Ebbe a filmes atmoszférába tartoznak a rókaváriak, akik gengsztereknek nevezik magukat. A tyúkudvar azonban teljes mértékben a népi kultúra része: *Rozs Tamás* és *Takács Dániel* népzenei összeállításában, valamint *Fosztó András* koreográfiájában a tyúkok csujogatnak és csárdásra tojnak. Az, hogy ez a két világ párhuzamosan jelenik meg, felveti a kérdést, hogy milyen szerepe van az életünkben a réginek és az újnak, de az alkotók ezt nem tárgyalják részletesebben. A felszínesség az előadás legutolsó mozzanatában csúcsosodik ki. Meghajlás után a játékosok visszamennek a színpadra, és a *The Fox (What Does the Fox Say?)* című dal magyar fordítását éneklük. A 2013-ban megjelent és mémmé vált zeneszám az előadás és a közönsége viszonylatában egyaránt irreleváns – előbbihez annyi köti, hogy rókákról szól, utóbbihoz pedig, hogy a nézők talán hallották már, és tudnak együgyűségén szórakozni.

Más pillanatokról nehezebb eldönteni, hogy mit jelentenek a gyerekeknek, hogy mennyit értenek azokból a mondatokból, amelyek a felnőtt nézőknek kényelmetlenek. Az egyik kezdeti jelenet, amelyben a fiatal rókapár megismerkedik és egymásba szeret, azzal végződik, hogy elsötétül a színpad, és a narrátor azt mondja, nem kell látni, elég sejteni, hogy mi történik ezután... Nem világos, hogy ha nem való gyerek szemnek, akkor miért kell egyáltalán szóba hozni. A tyúkok jeleneteiben több hasonló elem is megfigyelhető: a mindennapjaik és beszélgetéseik majdnem kizárólag arról szólnak, hogy előírászerűen kotlanak és egy csőbe tojást raknak. Kivéve, amikor egyikőjüknek „tojásrekedése” van; az éppen kikelt kis kakasnak pedig azt mondják, mennyi tojó szeretne hozzá járni. Amennyiben a szexualitásra és a szaporodásra való rendszeres utalások nem feszélyezik, sőt hidegen hagyják a gyereknézőket, akkor nincs is rájuk szükség.



Rumini és a négy jogar

A *Rumini és a négy jogar* sűrű cselekményében nincs idő, hogy hasonló problémák felmerüljenek. Az előadás nem mélyed el a történetben, de bemutatja a regényben szereplő témákat; azt, hogy fontos a csapatmunka és a bátorság; azt, hogy ésszel is lehet győzni; ábrázolja az utazás, harc, barátság hangulatát, és ezt színes, változatos, szórakoztató módon teszi. A dinamikus jeleneteket *Bakos Árpád* zeneszerző matrózdzalai kísérik, *Bodnár Enikő* díszlete mozog, világít – viszont a részletes látványelemek mögött kevés hely marad a mozgatóknak, ami nehezíti a munkájukat. A kicsi asztali bábok egyébként sem adnak lehetőséget sokféle mozgásra. Az előadás különböző pontjain Omnitudor karakterét eltérő bábtechnikákkal ábrázolják, az utolsó jelenetben pedig négy óriásbáb is feltűnik, azonban egyik ötlet sem tud kiteljesedni a szoros tér és a terjengős párbeszédok fojtásában.



A rókavári gengszterek technikái egyes, pontosan körülhatárolt feladatukat látják el: kettő bunraku van, a falka többi tagját rókamaszkos színészek alakítják, így a főszereplők kiemelkednek társaik tudatos egyszerűségéből. Bizonyos csatajelenetekben egy játszót felemelnek a többiek, és bábként mozgatják. Olyan lassan, mintha manipulált felvételen szerepelnének. Ez a filmes gesztus a narráció kifejezéseire rímel. A tyúkok zsákszerű bábok, de különleges mozgásra képesek azáltal, hogy egy-egy színész egyszerre több bábbal játszik. A mozgatók személye itt is hangsúlyos, hiszen ők azok, akik a népzenei jelenetekben táncolnak, és jelmezük is megkülönbözteti őket. A mindenki által viselt kockás nadrágon és egyszínű pólón felül kötényt viselnek, ami a tyúkok tanyasi világának részévé teszi őket. *Kiss Attila Etele, Tóth Andrea és Tóth Eszter* tervezők megoldásai, a bábok és a színészi játék kiegészítik egymást A rókavári gengszterekben.

Az előadások arra számítanak, hogy a négy éven felüli nézőket szórakoztatja a látványos technika, és meglátják az értéket a kreatív, elgondolkodtató használatukban. Arra, hogy meg tudja őket szólítani a folklór is, de igazán élvezni csak az elektronikus zenét fogják. Mutatnak olyan koncepciókat a gyerekeknek, amelyek azelőtt idegenek voltak számukra, beemelnek felnőtt-témákat, akár értik a kicsik, akár nem. Közben bíznak abban, hogy a közönség élvezzi az ismerős történetet, és képes számos történetstílust és szereplőt észben tartani. Mindebből kirajzolódik a kép, hogy mit vár el az Ariel a befogadótól és önmagától, és hogyan tekint a gyerekekre.

[Hidy Nati](#)

Az írás a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem II. év teatrológia szak színházi szaksajtó tantárgyának keretében készült. Irányítótanár: Boros Kinga

Rumini és a négy jogar (Ariel Ifjúsági és Gyermekszínház)

Szereplők: Bonczidai Dezső, Gáll Ágnes, Gönczy Katalin, Halmágyi Éva, Kőrösi Áron e.h., Nagy Máté e.h., Nagy Tímea, Szabó Dániel, Szőlősi-Pénzes Szilárd

Berg Judit meseregényét dramatizálta: Veres András

Tervező: Bodnár Enikő,

Zene: Bakos Árpád

Rendező: Székely Andrea

A rókavári gengszterek

Szereplők: Cseke Péter, Gáll Ágnes, Gönczy Katalin, Halmágyi Éva, Nagy Tímea, Szabó Dániel, Szélyes Andrea, Szőlősi-Pénzes Szilárd

Zene: Rozs Tamás és Takács Dániel

Sound FX: Jammal Beatbox

Mozgás: Fosztó András

Díszlet, bábok, jelmez: Kiss Attila Etele, Tóth Andrea és Tóth Eszter
Rendező: Halasi Dániel